

L'Ajuntament presenta un pla integral per avançar cap a la universalització i diversificació dels serveis d'educació i criança de la petita infància

- » El pla 2021-24 preveu passar de les actuals 102 escoles bressol municipals a 115, creixent amb un mínim de 1.000 places, fins a les 9.500, i estudiant noves vies d'ampliació de la xarxa
- » Es consolida així l'aposta iniciada fa uns anys a la xarxa d'escola bressol municipal més gran de tot l'Estat i una de les més extenses d'Europa impulsades des del sector públic local
- » Es dobla l'oferta actual d'Espais Familiars de Criança Municipals (EFCM), per arribar a uns 1.500 infants i les seves famílies, i es crea la xarxa en diversos equipaments de proximitat situats en la meitat dels barris de la ciutat
- » El projecte pilot de l'espai familiar socioeducatiu Aurora del barri del Raval, s'amplia per arribar a cinc districtes
- » El pla 2021-24 inclou 45 actuacions i preveu una inversió de 24,9 M€ en equipaments per a la petita infància, la posada en marxa dels quals incrementarà en 9,3 M€ la despesa anual d'aquests serveis, passant de 60,4 M€ a 69,7 M€ de despesa destinada al funcionament de l'oferta municipal d'educació 0-3 a la ciutat
- » El proper curs s'obre un nou equipament amb el doble servei d'escola bressol i espai familiar de criança municipal al carrer Roger del barri de Badal de Sants-Montjuïc

L'Ajuntament Barcelona ha elaborat un pla integral d'equipaments i serveis de petita infància mitjançant el qual vol avançar en la universalització i la diversificació de l'educació i la criança d'infants de 0 a 3 anys, és a dir en el període anomenat de la petita infància. Es tracta d'una estratègia que suma per construir una ciutat més educadora, feminista i justa que cuida la vida i combat les desigualtats des dels primers anys de vida, on tot comença.

El Govern municipal vol avançar així cap a una política d'educació i criança de la petita infància que posa el focus en la vida dels nens i nenes en l'etapa vital tan important dels tres primers anys de vida, amb una mirada més integral i comunitària, que parteix del reconeixement dels drets dels infants a l'educació, començant per l'educació infantil, i de la importància de tenir vincles positius i entorns adequats per al seu desenvolupament.

Amb aquesta mesura de govern, l'Ajuntament, en un treball transversal, reuneix en un mateix projecte els diferents serveis i programes que ofereix per a la petita infància, per tal de posar a l'abast de la ciutadania una diversitat d'oferta que pugui cobrir també una gran diversitat de demanda existent tant d'educació com de conciliació i de criança a partir dels vincles comunitaris. Una demanda diversa que és fruit de la gran varietat de models de famílies i realitats socials i culturals que hi ha a la ciutat. El pla parteix de la premissa que tots els infants necessiten entorns educatius estimulants més enllà de l'àmbit familiar i que, per tant, cal seguir reforçant els suports a les famílies per a l'educació i la criança de les criatures, en especial les que tenen menys xarxa familiar i relacional i situacions de més vulnerabilitat social.

Aquest pla, amb 45 actuacions, preveu una inversió de 24,9 M€ en els propers 4 anys, i impulsa polítiques públiques de petita infància amb una mirada més integral que parteix de la xarxa d'escoles bressol com element vertebral i va més enllà dels serveis que ofereixen les bressols, perquè engloben a més de l'educació, les cures. El pla, en definitiva, persegueix incrementar, articular i millorar l'equitat en l'accés als recursos educatius diversos, sobretot per acostar-los a aquelles famílies amb més necessitats i en situacions més vulnerables.

Això no obstant, la xarxa d'escoles bressol municipal, que té una extensa trajectòria històrica a Barcelona, continua essent en nucli central de les polítiques públiques que vol impulsar l'Ajuntament en aquest nou pla. Per això, una de les línies d'actuació se centra en l'ampliació de la xarxa d'escoles bressol municipal, que l'Ajuntament gestiona a través de l'Institut municipal d'Educació de Barcelona (IMEB). Amb aquesta iniciativa, l'Ajuntament consolida l'aposta iniciada fa uns anys per la xarxa d'escola bressol municipal més gran de tot l'Estat i una de les més extenses impulsades des del sector públic d'àmbit local a Europa.

Actualment a la ciutat hi ha 102 escoles bressol municipals, que permeten escolaritzar un total de 8.500 infants de 0 a 3 anys, és a dir, a l'entorn del 20% del total de la població barcelonina menor de 3 anys (38.377 infants). Les bressols municipals cobreixen una part de la demanda de places: 6 de cada 10 sol·licituds poden matricular-se. A la ciutat hi ha també 5 llars d'infants de la Generalitat de Catalunya i hi ha 146 llars d'infants privades, a més de 49 centres educatius privats d'infantil i primària que inclouen oferta de primer cicle d'infantil. Per tant, els infants menors de 3 anys escolaritzats a Barcelona són al voltant de 17.900, un 45% de la població infantil. D'aquesta petita infància escolaritzada, un 48% ho està en un centre públic, mentre que al conjunt de Catalunya el pes de l'escolarització pública és 14 punts percentuals superior i se situa en el 62,6%.

Així doncs, seguir ampliant l'oferta municipal de places de bressol és un dels grans reptes, i fer-ho amb l'objectiu d'universalitzar de manera prioritària els 2-3 anys. La mesura de govern preveu el creixement amb un mínim de 13 bressols municipals més en els propers 4 anys, posant una atenció especial en territoris amb més mancança de places i amb més vulnerabilitat social, i alhora a on hi ha més demanda desatesa. La intenció, per tant, és continuar impulsant un fort creixement, de manera que l'any 2024 la xarxa municipal de bressols tingui un mínim de

115 centres, i ofereixi un total de 9.500 places escolarització de 0-3 anys, és a dir al voltant de 1.000 places més que en l'actualitat, amb el sistema consolidat de tarifació social del servei per tal que s'orienti amb equitat.

Per arribar-hi, l'Ajuntament planteja tres vies d'actuació:

- La construcció o rehabilitació de 8 nous equipaments
- Treballar per integrar a la xarxa municipal les 5 llars d'infants de la Generalitat de Catalunya
- Generar les condicions per integrar a la xarxa municipal de llars d'infants o centres educatius privats amb oferta de 0-3 anys, en aquells casos a on hi hagi especial interès públic i les condicions òptimes, i una vegada la ciutat compti amb el marc normatiu per aquest canvi de titularitat.

L'Ajuntament concreta aquesta ampliació de la xarxa en els següents projectes:

Escola bressol municipal	Grups previstos	Barri	Districte
Roger	7	Sants-Badal	Sants-Montjuïc
Can Rosés	6	Les Corts	Les Corts
Pere Calafell	6	Sant Martí de Provençals	Sant Martí
Palamós	7	Trinitat Nova	Nou Barris
Can Carreras	7	Guineueta	Nou Barris
Teixonera	7	La Teixonera	Horta-Guinardó
Casernes	7	Sant Andreu	Sant Andreu
Encarnació	6	Vila de Gràcia	Gràcia

Alguns d'aquests projectes formen part del programa de creixement de la xarxa de bressols que l'Ajuntament va posar en marxa l'any 2016, amb alguns ajustos en el calendari però tots ells en procés de creació (EBM Roger – que obrirà el curs vinent-, EBM Pere Calafell, EBM Palamós, EBM Can Carreras i EBM Casernes). Els altres són projectes nous que aprofiten noves oportunitats d'espais disponibles que rehabilitaran per aquesta nova funció (és el cas de Can Rosés, a les Corts) o que depenen del desenvolupament d'altres projectes (com és el cas del projecte del carrer Encarnació a la Vila de Gràcia, pendent del trasllat de l'Escola Teixidores que alliberarà el solar a on s'ubicarà definitivament l'escola bressol).

Pel que fa a la integració a la xarxa municipal de les llars d'infants que són titularitat de la Generalitat de Catalunya, en aquests moments l'Ajuntament està treballant junt amb el

Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, i a través del Consorci d'Educació de Barcelona (CEB) que gestiona aquests centres, el marc normatiu que permeti fer aquests canvis de titularitat. Els centres que estudia integrar a la xarxa municipal són els següents:

Escola bressol municipal	Grups previstos	Barri	Districte
Cascavell	6	El Besòs i el Maresme	Sant Martí
El Mar	5	Sant Andreu	Sant Andreu
El Vuit	4	La Verneda i La Pau	Sant Martí
La Gavina	3	El Poble-sec	Sants-Montjuic
L'Airet	8	Trinitat Nova	Nou Barris

Pel que fa a la tercera via, la possible integració de centres educatius privats amb oferta 0-3, l'Ajuntament també està treballant en un marc normatiu i els requisits i condicions per determinar en quins casos es podria donar la incorporació de llars d'infants privades o centres privats amb oferta 0-3 a la xarxa municipal. Aquesta via va en la mateixa línia del que ja s'ha estat realitzant amb centres d'educació obligatòria a través del Decret Llei 10/2019 del 28 de maig del procediment d'integració de centres educatius a la xarxa de titularitat de la Generalitat.

Doblar els espais familiars de criança municipals

Les polítiques públiques de petita infància que desplega la mesura de govern que presenta l'Ajuntament de Barcelona abasten altres serveis a través dels quals es resolen i s'aborden altres necessitats relacionades amb la criança i l'educació entre els 0 i els 3 anys. En aquest àmbit, Barcelona també té una trajectòria llarga i històrica. Els darrers 30 anys la ciutat ha anat obrint tímidament espais familiars i actualment la ciutat compta amb 6 espais gestionats directament per l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB), 2 gestionats per l'Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS), i 8 més gestionats pels districtes a través dels equipaments de proximitat, principalment centres cívics i casals.

Els espais familiars són un servei d'atenció als infants menors de 3 anys i a les seves famílies, que consisteixen en sessions grupals dels infants acompanyats d'una persona adulta de referència, que es troben setmanalment en un entorn educativament estimulant. En general, són dues trobades setmanals al voltant de 2,5 hores a on es combina el joc lliure i l'exploració dels infants amb una dinàmica grupal dels adults, els quals, de forma relativament informal, conversen i comparteixen dubtes, estratègies i experiències sobre el procés de criança, amb l'acompanyament i orientació de dos o més professionals. Dins dels serveis dels EFCM també s'inclou el programa "Nadons en família" (antigament anomenat "Ja tenim un fill") que, amb els

mateixos objectius, s'adreça a infants menors d'1 any i les seves famílies i es treballa estretament amb atenció primària i salut.

Fan la funció de facilitar un entorn educatiu i de criança des de la trobada social i que afavoreixi el desenvolupament dels aprenentatges, la descoberta, la socialització i autonomia dels infants, el vincle positiu entre persones adultes i infants, la confiança i competències parentals. També contribueixen a trencar l'aïllament social i afavorir xarxes comunitàries per a les tasques de criança, especialment important en casos de mares soles. Parteixen del reconeixement de les famílies com a competents en la cura i educació dels infants i esdevenen un recurs preventiu i comunitari, perquè contribueixen a evitar situacions de risc derivades de l'aïllament familiar, i a generar relacions i vincles per fer comunitat.

Cal tenir en compte que la major part de la petita infància no està escolaritzada (al voltant de 21.300 infants), i les necessitats de les famílies que no s'escolaritzen són molt diverses: abasten des de l'educació i desenvolupament dels infants, el desenvolupament de les capacitats parentals i el vincle positiu amb els infants, i la creació d'una xarxa comunitària que faciliti l'accés a informació i recursos i previngui la criança en solitud. Els espais familiars proveeixen un entorn educatiu i de criança idoni per cobrir aquestes necessitats, per millorar el benestar i el desenvolupament dels infants.

En l'actualitat, Barcelona disposa d'una xarxa de 16 espais familiars que dona servei a prop de 700 infants i famílies. Els models de gestió d'aquests espais són diversos i la xarxa ha anat creixent amb els anys de manera desarticulada. El pla preveu crear, reforçar i estendre la xarxa d'Espais Familiars de Criança Municipals (EFCM) per complementar i diversificar el servei educatiu de les escoles bressol, fins a doblar l'oferta actual, a partir d'un model compartit amb les seves diverses versions pel que fa a formes de gestió, orientació educativa o socioeducativa i ubicació en equipaments de proximitat diversos.

Per fer possible doblar l'oferta per arribar a tenir un EFCM a prop de la meitat dels barris de la ciutat i que doni servei a 1.500 infants i les seves famílies, s'obriran dues vies d'actuació:

- La primera és l'obertura de 3 nous espais familiars vinculats a les noves escoles bressol municipals a Roger (Sants-Montjuïc), Pere Calafell (Sant Martí) i Teixonera (Horta-Guinardó) gestionats per l'IMEB.
- La segona via d'actuació preveu habilitar espais en equipaments de proximitat diversos, principalment centres cívics i casals, per obrir un mínim de 13 nous serveis d'EFCM amb el suport inicial de l'IMEB i del Pla de Barris, d'acord amb els districtes.

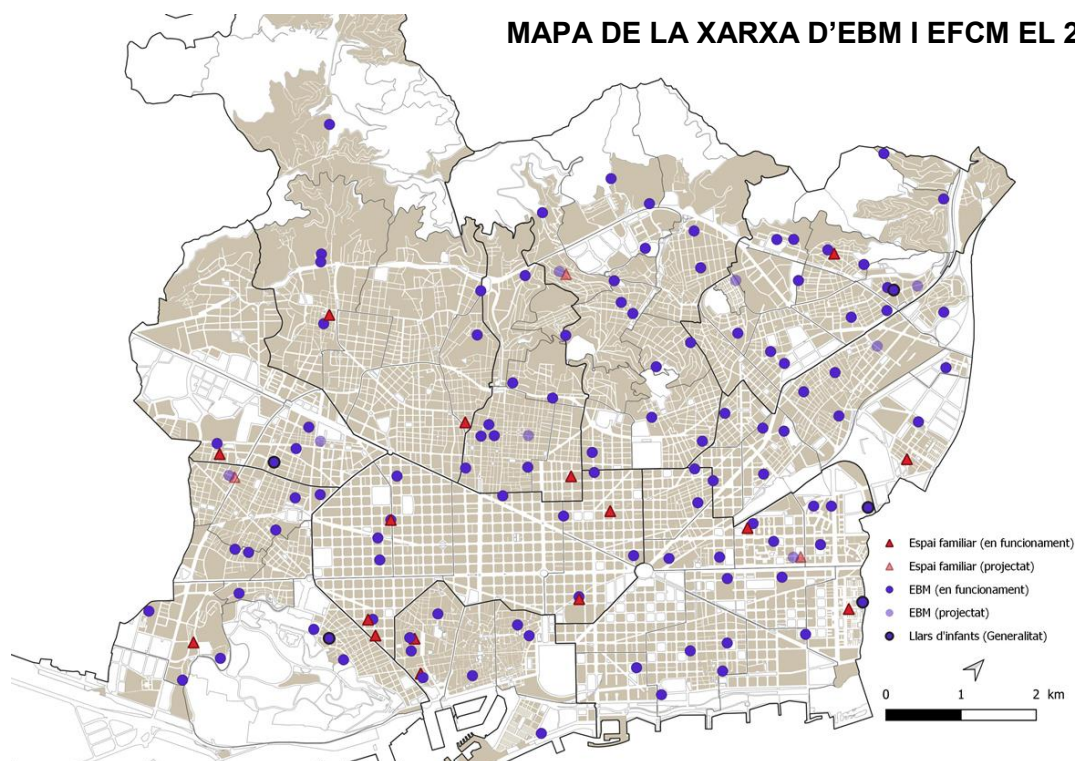
Espais familiars socioeducatius en cinc districtes

Dins de l'oferta diversa d'espais familiars, l'Ajuntament vol estendre a 5 districtes un model específic amb orientació socioeducativa co-gestionat per l'IMEB i l'IMSS, posat en marxa com a pilot el curs 2018-19 al barri del Raval, a Ciutat Vella, i que ha donat bons resultats.

Es tracta de l'espai familiar socioeducatiu implantat a l'Escola Bressol Municipal Aurora, que com a tret diferencial amb la resta d'espais familiars, incorpora la vessant d'intervenció socioeducativa, amb un acompanyament singularitzat per a famílies en situació de risc social ateses per serveis socials, i amb un equip reforçat amb personal de l'IMSS que compta amb una educadora social per a totes les sessions, una treballadora familiar socioeducativa per a l'espai específic per a les cures bàsiques d'higiene i alimentació obert diàriament, i una psicòloga per realitzar fins a 4 sessions familiars d'atenció i suport psicològic.

A més a més, l'espai és obert amb el mateix horari que l'escola bressol per al seu ús lliure per part de les famílies en les hores en què no hi ha sessions d'espai familiar.

Fruit de l'avaluació positiva de l'experiència per part de l'IMEB, l'IMSS i la direcció de l'EBM i EF Aurora, es planteja l'extensió d'aquest model a altres espais familiars dels districtes de Sant Andreu, Sants-Montjuïc, Eixample i Nou Barris, que s'escolliran en funció d'indicadors de necessitat i també atenent a les característiques dels espais existents. La previsió és obrir-ne 4 més durant els propers 2 anys.

*Dels 16 EFCM previstos només es localitzen al mapa els 3 vinculats a EBM que ja tenen ubicació definitiva, la resta de 13 EFCM previstos no es localitzen al mapa

Les bressols com equipaments oberts, punts de trobada i de referència als barris: “cases de la petita infància”

Les dinàmiques quotidianes de les escoles bressol municipals les han convertit en petits nuclis de socialització de les inquietuds, dels neguits, de les experiències de les famílies en la criança de la mainada. En alguns casos aquests espais de socialització inicialment espontanis, en els quals han participat i els han acompanyat les educadores, s'han consolidat i han creat xarxes comunitàries de suport, i espais de trobada més enllà de les cinc de la tarda al voltant de les escoles bressol. D'aquí han sorgit experiències diverses com el programa “Patis en família”, o les cessions de la Sala d'Usos Múltiples per a entitats vinculades a la petita infància, o la creació d'horts comunitaris, o les bressols com a node de mercats d'intercanvi de jocs, de llibres, de roba, o de distribució d'una cooperativa de consum responsable.

L'Ajuntament vol impulsar aquestes diverses iniciatives comunitàries de bressol més obertes al barri de forma sistemàtica, respectant l'autonomia i especificitats de cada escola bressol i de cada barri i vol també que les oportunitats de trobada i acompanyament arribin a famílies no usuàries del servei de bressol. L'objectiu és que qualsevol família amb un infant de 0 a 3 anys del barri, en especial les que no van a l'escola, concebi les bressols com una “casa de la petita infància”, i sàpiga que hi té un equipament de referència amb oportunitats de trobada, d'activitats, d'entorn educatiu per al joc lliure dels seus fills i filles petits durant les tardes o els caps de setmana.

Per avançar en aquesta línia, l'IMEB crearà un grup de treball amb la participació de professionals de les EBM per facilitar els usos versàtils de les bressols com equipaments de barri, i impulsarà projectes pilot de “cases de la petita infància” inicialment en 4 territoris.

El curs 2021-22 obre un nou centre amb doble servei d'escola bressol i espai familiar al carrer Roger

La campanya de preinscripció i matrícula per al curs 2021-22 ja està en marxa, amb la novetat de l'obertura d'un nou centre, que ampliarà la xarxa municipal a 103 escoles bressol. Aquest nou centre, situat al carrer Roger, obre amb el doble servei d'escola bressol (amb 7 grups i un total de 104 places) i espai familiar. Una altra de les novetats del curs que ve és la creació d'un nou grup de diversificació horària (matí/tarda) a l'EBM Caspolino del districte de Gràcia, que continua i amplia l'experiència ja iniciada aquest curs a l'EBM Germanetes. Així doncs, aquestes dues escoles bressol oferiran dos grups d'horari reduït, un de matí i un altre de tarda, de 15 infants cadascun i d'1 a 3 anys.

Les places vacants s'anunciaran coincidint amb l'inici del període de preinscripció, que tindrà lloc entre el 6 i el 19 de maig, tots dos inclosos, i que es desenvoluparà de forma telemàtica. Prèviament, entre els dies 12 d'abril i 5 de maig, els centres faran sessions de portes obertes per a les famílies, amb cita prèvia.